

Folkeakademiens Landsforbund - innspill ny folkehelsemelding

Kultur og kunnskap for alle

§1 i Kulturloven sier: «Loven har til formål å fastlegge offentlige myndigheters ansvar for å fremme og legge til rette for et bredt spekter av kulturvirksomhet, slik at *alle kan få anledning til å delta i kulturaktiviteter og oppleve et mangfold av kulturuttrykk*».

Om Folkeakademiens Landsforbund

Folkeakademiet har kulturelle og kunnskapsmessige kvalitetstilbud til alle generasjoner. Med ca 3500 arrangementer, prosjekter og studieringer når vi årlig ut til rundt 250 000 mennesker.

Vi gir oppdrag til profesjonelle sangere, musikere, teatergrupper og foredragsholdere og gir unge og eldre lokale utøvere muligheten til å stå på en scene, noe som fremmer mestring og selvfølelse hos disse.

Folkeakademiets brede kulturtilbud til barn, unge, voksne og eldre har en viktig folkehelsefunksjon. I tillegg bruker vi også kultur som målrettet virkemiddel i folkehelse- og omsorgsarbeidet.

Kulturens folkehelsefunksjon

Å bygge fellesskap

Viktige faktorer for å opprettholde og skape god folkehelse er selvtillit, mestring og tro på egne krefter. Eksempelvis kan mobbing, psykiske problemer og rusproblemer forebygges ved å styrke disse.

Kultur og kunnskap binder mennesker sammen, skaper identitet og bygger selvfølelse. Kultur bygger fellesskap og motvirker utenforskap og er en nøkkel med hensyn til inkludering. Barn, unge, voksne og eldre, - alle kan delta. Økonomi og sosial bakgrunn skal ikke hindre noen fra å være med.

Hos ungdom handler folkehelse mye om å oppleve mestring og få tro på egne krefter. Å spille teater, revy, lære seg samspill med andre, er kulturelle virkemidler som kan gi mestring. Alle har evner og potensial for menneskelig utvikling, men noen trenger medvirkning for å oppdage og utvikle dette.

Folkeakademiet har i mange år skapt møteplasser for innvandrere, asylsøkere og etnisk norske. Tiltakene spenner fra internasjonale kvelder til å engasjere utøvere av forskjellig etnisitet, kulturtiltak på asyl- og flyktingemottak, kurs i norsk og samfunnskunnskap, flyktingeguider m.m.

Møteplasser som «Levende bok» - hvor mennesker forteller om sin bakgrunn, «Snakkekafe» og o.l, er også viktig for språkopplæring og for at de nye skal etablere røtter i lokalsamfunnet. Innblikk i hverandres kultur er viktig for å utvikle toleranse og forståelse.

Kultur brukt på denne måten er et godt virkemiddel for å skape god folkehelse

Kultur kan, i tillegg til sin egenverdi, også brukes som en kilde til trivsel, mestring og mening, økt livskvalitet og bedre helse.

Folkeakademiernes Landsforbund oppfordrer regjeringen til å legge forholdene til rette for at kulturelle tiltak etableres som en naturlig del av arbeidet i norsk eldreomsorg,

Kultur som virkemiddel på institusjoner og blant hjemmeboende

Beboere på institusjon har behov både for kulturopplevelser av profesjonelle artister, for selv å være aktiv og for sosiale opplevelser i møter med andre. Å la barn og unge, frivillige og lokale kulturutøvere komme inn i institusjonene, er en positiv måte å åpne institusjonen på. Det å gjøre noe sammen skaper glede og vennskap samtidig som at kultur- og kunnskapstradisjoner overføres.

Folkeakademiets kultur-, helse- og kunnskapsarbeid på institusjoner inkluderer aktiv medvirkning av beboere, pårørende, lokale kulturorganisasjoner og ansatte.

Folkeakademier på institusjon, ofte organisert med en kafe som midtpunkt, er en nyskaping i landsforbundet.

Per dato finnes 7 folkeakademier på institusjon i fire fylker, Oslo, Akershus, Rogaland og Hordaland. Institusjonsakademiernes mål er å bidra til å gjøre institusjonen til et kultursentrum og møteplass også for folk i lokalmiljøet.

Veksten i antallet folkeakademier på institusjon tyder på at institusjonene ser på folkeakademiet som en meningsfull plattform for å skape en kulturell og sosial møteplass mellom lokalbefolkning, hjemmeboende eldre og institusjonen.

Sang i eldreomsorgen/Syngende eldreinstitusjoner

Folkeakademiet er operatør av Krafttak for sang-programmet «Sang i eldreomsorgen». For institusjoner har vi i samarbeid med Akershus musikkråd utviklet tilbudet **Syngende eldreinstitusjoner**. 26 institusjoner i 15 kommuner er med. Tilbudet skal også spres til hjemmebasert omsorg og dagaktivitetstilbud.

Gjennom omsorgssang, sang som sosial aktivitet og gjennom å oppleve sang/musikk som kunst, bruker programmet kultur – med vekt på sang - som helsefremmende virkemiddel. Programmet tilbyr også kurs for frivillige og pårørende, inkluderer lokalt kultur- og musikkliv ved å gi dem kunnskap i å opptre på institusjon, kurser ansatte i å drive kor og sangaktiviteter og i hva som skal til for å lage et godt arrangement. Kunnskap- og erfaringer formidles blant annet gjennom sosiale medier og når mange også utenfor helsesektoren.

Samarbeid med lokalt kulturliv og lokalmiljø er en sentral del av programmet. Det samme er generasjonsoverskridende tiltak.

Digital ressursportal

For å styrke både folkehelsearbeidet og for å kunne nå ut til mennesker som arbeider innenfor eldreomsorgen, frivillige, pårørende, frivillige organisasjoner, barnehager og skoler, utvikler vi gjennom Sang i eldreomsorgen en ressursportal med fagstoff og metodikk for bruk av sang og musikk sammen med eldre.

Både kulturkompetansen og den digitale kompetansen på institusjonene og hos befolkningen er ujevn. Nettportalen *syngsammen.no* vil på en enkel måte hjelpe

sykepleiere, aktivtører, hjelpepleiere og andre til å gi eldre meningsfulle aktiviteter. Den skal også være et verktøy for frivillige og pårørende, organisasjoner som ønsker å jobbe med kultur, barn/ungdom og eldre, samt seniorer og de eldre selv. Portalen vil være et verktøy for å øke sangaktivitetene og kulturtilbudet til både eldre på institusjon og hjemmeboende.

PORTALENS INNHOLD

- Hvordan lede en allsangstund
- Lær enkelt akkompagnement
- Skape en god lyttestund
- Rullestoldans/Folkedans/Populærdans/Sittedans.
- Omsorgssang
- Syngende generasjoner/Skolenes Sangbok (Mads Berg).
Innspilling/tilrettelegging generasjonssang med repertoar fra Skolenes Sangbok.
- Quiz med relaterte tema
- Syng mer! Syng i kor
- Forskning. Artikler og funn. I samarbeid med Sangens hus (Danmark), NTNU som utfører følgeforskning på Syngende eldreinstitusjoner og Senter for forskning i musikk og helse/CREMAH ved Norges musikkhøgskole.
- Idébank - institusjonenes egne aktivitetstips
- Gode historier fra institusjonshverdagen.

Velferdsteknologi

Vi starter i disse dager et velferdsteknologiprojekt med Sonoshøytalerene og tilhørende app som gir ansatte, pårørende eller de eldre selv, mulighet for å styre musikken, lydbøkene etc. beboeren skal lytte til, og til hvilke rom.

Folkeakademienes Landsforbund oppfordrer Regjeringen om å anbefale Sang i eldreomsorgens tilbud til eldreinstitusjoner, hjemmetjenester og dagaktivitetstilbud, samt også andre aktører og program som arbeider med sang og kulturaktiviteter som møteplass i lokalsamfunnene. Dette for å sikre kvalitet og kontinuitet i opplegg som kan fungere som viktige bidrag til inkluderende, trygge og levende lokalmiljøer.

Oslo 01.10.18

Pål H. Djuve
Generalsekretær

